ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση



ΑΡΝΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΘΩΩΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΑ ΔΥΣΑΝΑΣΧΕΤΟΥΝ ΠΟΥ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΕΝ ΕΜΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ ΤΗ «ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» ΤΟΥΣ

Κώστας Παπαδάκης

Η απροσδόκητη άρνηση σε αυτονόητο αίτημα καθαρογραφής πρόσφατης αθωωτικής απόφασης του Εφετείου Αθηνών σε δίκη μεγάλου πολιτικού, αλλά και νομολογιακού ενδιαφέροντος που αφορούσε – τι άλλο; – συλλήψεις διαδηλωτών μου προκάλεσε την προσπάθεια αναζήτησης του νομικοπολιτικού καθεστώτος που επιτρέπει και συντηρεί αυτή την αυθαιρεσία. Μέχρι τώρα οι διάσπαρτες – ευτυχώς όχι πολλές – αρνήσεις, δυσχέρειες ή καθυστέρησης καθαρογραφής αθωωτικών αποφάσεων της καθημερινότητας δεν υπήρξαν ικανές για να μου κινήσουν το ανάλογο ενδιαφέρον.

Εδώ όμως τα πράγματα διέφεραν: Ακόμα και η επικληθείσα και αποδεδειγμένη με έγγραφα εκκρεμής για τα ίδια πραγματικά περιστατικά πειθαρχική διαδικασία σε βάρος αθωωθέντων υπαλλήλων για αναξιοπρεπή συμπεριφορά (έτσι χαρακτηρίζουν κάποιοι πειθαρχικοί προϊστάμενοι τη συμμετοχή σε διαδηλώσεις) που καθιστά αναγκαία την προσκόμιση της αθωωτικής απόφασης και του σκεπτικού της, άρα το αναμφισβήτητο έννομο συμφέρον του αθωωθέντος αιτούντος, δεν στάθηκε ικανή για να πείσει την πρόεδρο του δικαστηρίου (ναι, αυτήν που εξέδωσε την αθωωτική απόφαση) να κάνει δεκτή την αίτηση καθαρογραφής της.

Η μελέτη του νομικού καθεστώτος επεφύλασσε πολλές εκπλήξεις. Η πρώτη ήταν η

διακύμανση του άρθρου 142 Κ. Ποιν. Δ και ιδίως της τέταρτης παραγράφου του, που είναι εκείνη που ρυθμίζει το ζήτημα. Αυτή, όπως την παρέδωσε η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ τον Ιούλιο 2019 με τον «Νέο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας» (ν. 4620/2019 (ΦΕΚ Α 96/11.6.2029) είχε ως εξής:

> **«Άρθρο 142. – Σύνταξη των πρακτικών.**
>
> 1. Μόλις τελειώσει η συνεδρίαση, όποιος τη διευθύνει θεωρεί και μονογράφει σε κάθε φύλλο τα πρόχειρα πρακτικά που συντάχθηκαν από τον γραμματέα κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.
>
> 2. Μέσα σε οκτώ ημέρες από τη συνεδρίαση καθαρογράφονται τα πρακτικά από τον γραμματέα και υπογράφονται από αυτόν και τον δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση ή, αν αυτός μετατέθηκε ή απομακρύνθηκε από τη δημόσια υπηρεσία ή πέθανε πριν από την καθαρογράφηση, από τον αρχαιότερο μεταξύ των δικαστών που συμμετείχαν στη συζήτηση και, αν το δικαστήριο είναι μονομελές, μόνο από τον γραμματέα. Αν ο γραμματέας που συμμετείχε στη συζήτηση απομακρύνθηκε από την υπηρεσία ή πέθανε πριν από την καθαρογράφηση, τα πρακτικά συντάσσει όποιος διευθύνει τη γραμματεία του δικαστηρίου ή ο αναπληρωτής του με βάση τα πρόχειρα πρακτικά και τα σχετικά έγγραφα που βρίσκονται στο δικαστικό γραφείο τα πρακτικά υπογράφονται από αυτόν και από τον διευθύνοντα τη συζήτηση σύμφωνα με τα παραπάνω. Η ημερομηνία υπογραφής των καθαρογραμμένων πρακτικών σημειώνεται αυθημερόν σε ειδικό βιβλίο, που τηρείται στην οικεία γραμματεία.
>
> 3. Όπου από τις διατάξεις της νομοθεσίας προβλέπεται επίδοση αντιγράφου ή αποσπάσματος της απόφασης ποινικού δικαστηρίου σε αυτόν που καταδικάστηκε, αντί γι` αυτήν μπορεί να επιδοθεί έγγραφο της γραμματείας του δικαστηρίου, που περιέχει τον αριθμό της απόφασης, τη διάταξη που παραβιάστηκε και την ποινή που επιβλήθηκε. Η επίδοση αυτού του εγγράφου έχει τις συνέπειες της επίδοσης αντιγράφου ή αποσπάσματος της απόφασης.
>
> 4. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του οικείου Πρωτοδικείου, μπορεί να καθορίζεται για ποιες αποφάσεις δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή.»

Με τη ρύθμιση αυτή ο νέος Κ.Ποιν.Δ. καταργούσε πολλές εξαιρέσεις από την υποχρέωση καθαρογραφών που προέβλεπε η προϊσχύσασα διάταξη του παλιού Κ.Ποιν.Δ, την οποία παρέλαβε, αλλά **διατήρησε ανοιχτή την κερκόπορτα της δυνατότητας εξαίρεσης** από την καθαρογραφή ποινικών αποφάσεων με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Τουλάχιστον όμως περιόρισε την εξαίρεση αυτή μόνο σε αποφάσεις του Πρωτοδικείου αφού μόνο για αυτές προέβλεψαν την υπουργική εξουσία να εκδίδει σχετικές αποφάσεις. Η διάταξη όμως αυτή δεν κράτησε για πολύ. Λίγους μήνες αργότερα, τον Νοέμβριο 2019, με το άρθρο 7 παράγραφος 21 του ν. 4637/2019 (ΦΕΚ Α 180/18.11.2019) η κυβέρνηση της Ν.Δ. τροποποίησε τη διάταξη της παραγράφου 4, η οποία παραμένει ακόμα και σήμερα με το εξής περιεχόμενο:

> «**4.** Οι αποφάσεις που αναβάλλουν τη δίκη κατά τα άρθρα 59, 61, 349 ή 352, χωρίς να έχει προηγηθεί έρευνα αποδεικτικών μέσων, δεν είναι αναγκαίο να καθαρογράφονται κατά τις προηγούμενες παραγράφους. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του οικείου δικαστηρίου, μπορεί να καθορίζεται για ποιες επιπλέον αποφάσεις δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή. Σε κάθε περίπτωση καθαρογράφονται οι ερήμην καταδικαστικές αποφάσεις, οι προπαρασκευαστικές αποφάσεις με τις οποίες λύεται οριστικά ένα ζήτημα, καθώς και εκείνες στις οποίες έχει δηλωθεί παράσταση προς υποστήριξη της κατηγορίας.»

Όπως γίνεται αντιληπτό, με την τροποποίηση αυτή:

α) Διευρύνονται οι κατηγορίες των αποφάσεων που εξαιρούνται από την καθαρογραφή και ανάμεσά τους συμπεριλαμβάνονται πολλές που πιθανότατα έχουν σημαντικό νομικό ενδιαφέρον.

β) Παρέχεται **ευρύτατη εξουσία** στον υπουργό δικαιοσύνης να καθορίζει για ποιες επιπλέον αποφάσεις δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή χωρίς κριτήρια και περιορισμούς.

γ) Διευρύνεται η δυνατότητα εξαίρεσης από την καθαρογραφή αποφάσεων που εκδίδουν **όλα τα δικαστήρια και όχι μόνο τα πρωτοδικεία.**

δ) Παρέχεται η δυνατότητα στην Ολομέλεια κάθε δικαστηρίου **να γνωμοδοτεί πριν την έκδοση** της υπουργικής απόφασης για τα παραπάνω. Η γνώμη βέβαια δεν είναι δεσμευτική

για τον υπουργό δεν απαιτείται σύμφωνη γνώμη αλλά οπωσδήποτε διαθέτει τη βαρύτητά της.

Και έχει μεγάλο ενδιαφέρον η καταγραφή της θέσης των δικαστικών λειτουργών απέναντι στο συνταγματικό καθήκον δημοσιότητας της δίκης, της δυνατότητας ελέγχου των δικαστικών αποφάσεων, της προώθησης της νομολογίας και του σεβασμού του τεκμηρίου αθωότητας.

Γιατί για όλα αυτά η νομική μεταστροφή της τροποποίησης αυτής ενάντια σε όλα τα παραπάνω είναι περισσότερο από προφανής. Και συνεπώς είναι πολύ ενδιαφέρων ο τρόπος κατά τον οποίο το δικαστικό σώμα θα ανταποκρινόταν στην **πρόσκληση συνευθύνης** που του απηύθυνε η κυβέρνηση με τη διάταξη αυτή, για την οποία – ειρήσθω εν παρόδω – δεν θυμάμαι οποιαδήποτε αντίδραση της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων και των λοιπών θεσμικών φορέων εκπροσώπησης των εισαγγελέων και δικαστών, είτε με την παρούσα, είτε με προγενέστερες συνθέσεις τους.

Η δεύτερη έκπληξη ήταν η αδυναμία εύρεσης υπουργικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί κατ εξουσιοδότηση της παραγράφου 142 παρ. 4 Κ.Ποιν.Δ. Αυτές είναι κυριολεκτικά κυριολεκτικά **άφαντες στις βάσεις νομικών δεδομένων** και τράπεζες πληροφοριών, με κάποιες από τις οποίες μάλιστα επικοινώνησα και δήλωσαν και αυτές αδυναμία εύρεσης.

Ενώ είχα αρχίσει να πιστεύω στην ύπαρξη νομοθετικού κενού και να αφουγκράζομαι ακόμα μεγαλύτερη αυθαιρεσία στην απόρριψη των καθαρογραφών διέκρινα στην δυσανάγνωστη συνοπτική χειρόγραφη σημείωση της προέδρου που είχε απορρίψει την αίτηση την αναφορά της υπ. αριθμ. 2273/21.7.2020 Υπουργικής Απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης. Αφού μάταια την αναζήτησα και αυτήν στο Φ.Ε.Κ. και στις τράπεζες νομικών πληροφοριών απευθύνθηκα τελικά κατευθείαν στη Διοίκηση του Εφετείου Αθηνών όπου ζήτησα και έλαβα αντίγραφο της αμέσως. Πρόκειται για ένα δισέλιδο έγγραφο που δεν φέρει κανένα αποδεικτικό δημοσίευσης. Το έγγραφο αυτό μεταξύ άλλων αναφέρει ότι έλαβε υπόψη *τη γνώμη της Ολομέλειας των Δικαστών του Εφετείου Αθηνών, όπως αυτή αναφέρεται στην με αριθμό 3/2020 απόφαση περί του καθορισμού του είδους των ποινικών αποφάσεων που δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή τους, το οποίο μας διαβιβάστηκε με το έγγραφο του προέδρου του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Εφετείου Αθηνών με αριθμό πρωτοκόλλου 5754/03/07/2020.*

Αναζήτησα και την αναφερόμενη αυτή γνώμη της ολομέλειας των δικαστών του Εφετείου Αθηνών, όχι βέβαια σε οποιαδήποτε ιστοσελίδα ή άλλο μέσο δημοσίευσης, αλλά στην ίδια τη

Διοίκηση του Εφετείου, όπου χρειάστηκε μάλιστα για ένα δημόσιο έγγραφο να καταθέσω αιτιολογημένη γραπτή αίτηση επικαλούμενος αυτονόητα το έννομο συμφέρον ως παραστάντος συνηγόρου σε σωρεία αθωωτικών αποφάσεων για τις οποίες αντιμετωπίζω την άρνηση καθαρογραφής. Και είχα τη …μεγάλη τύχη να γίνει δεκτή η αίτηση και να μου χορηγηθεί την επόμενη μέρα το αντίγραφο.

Εκεί, με περίμενε η τρίτη έκπληξη. Σε αυτή την γνώμη, αναφέρονται τα εξής ενδιαφέροντα:

Η Ολομέλεια του Εφετείου Αθηνών συγκλήθηκε στις 04/06/2020 με συμμετοχή 115 από τους 306 υπηρετούντες δικαστές του Εφετείου, ενώ **δεν εκπροσωπήθηκαν** η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, καθώς και ο Σύλλογος Δικαστικών Υπαλλήλων Αθηνών αν και είχαν λάβει πρόσκληση.

Τόση μεγάλη σημασία δίνουν αυτοί όλοι οι θεσμικοί φορείς σε ένα τόσο σημαντικό θέμα.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της ολομέλειας έδωσε το λόγο στην εισηγήτρια πρόεδρο εφετών, η οποία ανέγνωσε την εισήγησή της που έγινε ομόφωνα δεκτή και διατυπώθηκε η γνώμη της Ολομέλειας, η οποία με τη σειρά της μέσα σε ελάχιστες μέρες (03/07/2020 διαβιβάστηκε στον υπουργό και στις 21/07/2020 είχε ήδη εκδοθεί Υπουργική Απόφαση).

Σύμφωνα λοιπόν με την 2273/21.7.2020 Υπουργική Απόφαση και την υπ. αριθμ. 3/2020 ομόφωνη γνώμη της Ολομέλειας των Δικαστών του Εφετείου Αθηνών:

Δεν είναι αναγκαία η καθαρογραφή των πρακτικών των ποινικών αποφάσεων οι οποίες:

1) Είναι αναβλητικές

2) Παύουν οριστικά την ποινική δίωξη λόγω θανάτου του κατηγορουμένου ή λόγω ανάκλησης της έγκλησης

3) Κηρύσσουν τη συζήτηση απαράδεκτη λόγω ελλείψεως κλητεύσεως είναι ο κλητεύσεως του κατηγορουμένου

4) Απορρίπτουν την έφεση ως ανυποστήρικτη κατ άρθρο 501

5) Εκδίδονται επί όλων των αιτήσεων αναστολής εκτέλεσης κατά τα άρθρα 497 471 Κ.Πολ.Δ. (Κ.Πολ.Δ. γράφει η Υ.Α. κατά λάθος, το σωστό είναι Κ.Ποιν.Δ.) συγχώνευσης ποινών, ανάκλησης λιπομαρτυρίας, συμπλήρωσης ή διόρθωσης απόφασης, χορήγησης άδειας

ενόρκων, ανάκλησης λιπενορκίας κλπ).

6) Είναι ομόφωνα αθωωτικές, με εξαίρεση τα Μ.Ο.Ε., στις οποίες η ποινική δίωξη έχει ασκηθεί αυτεπαγγέλτως και δεν υπάρχει παθών ή δεν έχει υποστηριχθεί κατηγορία, **πλην εάν διατάσσουν απόδοση κατασχεθέντων** ή επικύρωση κατάσχεσης και δήμευση κατασχεθέντων.

Ακολουθεί η υπογραφή του τότε Υπουργού Κωνσταντίνου Τσιάρα, γνωστού και εκείνου από το όλο νομοθετικό του έργο.

Όπως γίνεται αντιληπτό **εξαιρείται σχεδόν το σύνολο των αθωωτικών αποφάσεων του Εφετείου Αθήνας,** καθώς ελάχιστες λαμβάνονται χωρίς ομοφωνία, που εκδίδουν τα εφετεία που αποτελούνται αποκλειστικά από τακτικούς δικαστές, σε αντίθεση με τις αποφάσεις των Μικτών Ορκωτών Εφετείων (Μ.Ο.Ε.), οι οποίες οι οποίες κατά ένα μεγάλο μέρος καθαρογράφονται. Το γεγονός ότι εξαιρούνται από την καθαρογραφή κατά προτίμηση οι αποφάσεις των τακτικών (επαγγελματιών) δικαστών έναντι εκείνων που εκδίδονται από τα Μικτά Ορκωτά Εφετεία είναι ένα ζήτημα που αξίζει ιδιαίτερο προβληματισμό.

Πριν ολοκληρώσω το ενημερωτικό μέρος του παρόντος κρίνω αναγκαίο να επισημάνω στο κείμενο της παραπάνω γνώμης της Ολομέλειας των Δικαστών του Εφετείου Αθηνών αναφέρεται ότι σε προηγηθείσα **Υπηρεσιακή Συνέλευση των Δικαστικών Υπαλλήλων** *αποφασίστηκε ομόφωνα να ζητηθεί να μην καθαρογράφονται μεταξύ άλλων οι αθωωτικές αποφάσεις επί υποθέσεων που δεν παρίσταται πολιτική αγωγή και να και να συντάσσονται μόνο αποσπάσματα αυτών.*

Ενώ, το πολύ σύντομο σκεπτικό με το οποίο η εισηγήτρια πέτυχε να εγκριθεί ομόφωνα η πρόταση της ήταν ότι

> "..τυχόν αποδοχή της εισήγησης αυτής θα απαλλάξει τους δικαστικούς υπαλλήλους από σημαντικό πρόσθετο έργο και θα εξοικονομηθεί πολύτιμος χρόνος για την καθαρογραφή των καταδικαστικών αποφάσεων που σε αρκετές περιπτώσεις καθυστερούν υπέρμετρα με συνεπαγόμενο αποτέλεσμα και εξ αυτού του λόγου καθυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης..."

Σύμφωνος τέλος με την εισήγηση τάχθηκε ο παρασταθείς Εισαγγελέας Εφετών που παρέστη στις εργασίες της Ολομέλειας.

Όλοι αυτοί πιθανόν να ισχυρίζονται (αν και όπως ήδη προκύπτει δεν το πολυδιαλαλούν) ότι παρήγαγαν δίκαιο, αλλά μόνο αυτό δεν έκαναν. Διαμόρφωσαν ένα ελαττωματικό κανόνα, ο οποίος παραβιάζει πολλαπλά το ισχύον δίκαιο και τις αρχές του, σφαγιάζει τα δικαιώματα των αθωωθέντων και προστατεύει την αδιαφάνεια των δικαστικών αποφάσεων.

Ειδικότερα:

1) Η τυχόν παράλειψη δημοσίευσης στο Φ.Ε.Κ. της σχετικής Υπουργικής Απόφασης και δεκάδων άλλων παρόμοιων που ισχύουν ανά τα δικαστήρια της χώρας καθιστά αμφίβολο εάν ως διοικητική πράξη είναι ακόμα και υποστατές και συνεπώς εάν παράγουν έννομες συνέπειες.

2) Οι αιτίες μη δημοσίευσης όμως πέραν των νομικών τους συνεπειών, αναδεικνύουν την αδιαφάνεια με την οποία το Υπουργείο Δικαιοσύνης μεθόδευσε τη στέρηση στους κατηγορούμενους που αθωώνονται το δικαίωμα να διαβάσουν και να διατηρήσουν το σκεπτικό της αθώωσής τους.

3) Το ίδιο ισχύει και για όλες τις “κρυμμένες” γνώμες της ολομέλειας των δικαστών των δικαστηρίων της χώρας που έχουν εκδοθεί με παρόμοιο περιεχόμενο και αποτελούν ουσιώδη τύπο για την έκδοση των σχετικών Υ.Α.

Ας πάμε όμως στην ουσία της ρύθμισης που είναι το σημαντικότερο. Η στέρηση του δικαιώματος διατύπωσης του σκεπτικού και των πρακτικών της αθωωτικής ποινικής δίκης:

1) Παραβιάζει το τεκμήριο αθωότητας και το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην προσωπικότητα και στη **δίκαιη δίκη,** αφού αποστερεί στον κατ αμάχητο τεκμήριο πλέον αθώο τη δυνατότητα δημόσιας διατύπωσης της αθωότητάς του όταν τα κατηγορητήρια, κλητήρια θεσπίσματα και παραπεμπτικά βουλεύματα καθώς και οι τυχόν πρωτόδικες καταδικαστικές αποφάσεις παραμένουν εσαεί γραπτά με δυσμενές περιεχόμενο για αυτόν.

2) Εμποδίζει την **πρόοδο της νομολογίας** ιδίως σε φιλελεύθερες υπερασπιστικές δικαστικές αποφάσεις και **περιφρονεί το μόχθο** των «συμπραττόντων των λειτουργών της δικαιοσύνης» δικηγόρων που αυξάνεται ολοένα στις ποινικές δίκες με την επιμέλεια σύνταξης αυτοτελών ισχυρισμών, ενστάσεων, αντιρρήσεων, δηλώσεων και υπομνημάτων για καταχώριση στα πρακτικά. Εν τέλει εμποδίζει την πρόοδο της ίδιας της νομικής επιστήμης.

3) Κωλύει την **άσκηση ένδικων μέσων** εναντίον αθωωτικών αποφάσεων στο μέτρο που

αυτή εξαρτάται από την καταχώρηση στο ειδικό βιβλίο η οποία με τη σειρά της προϋποθέτει καθόλου γραφή πρακτικών και σκεπτικού.

4) Κωλύει την **άσκηση εννόμων δικαιωμάτων** του αθωωθέντος εναντίον ψευδομαρτύρων ή ψευδομηνυτών, αφού αρνείται αδικαιολόγητα να τον εξοπλίσει με το αποδεικτικό στοιχείο που αποκαλύπτει το αληθές των ισχυρισμών του.

5) Καθιστά αδύνατη κάθε **διαδικασία διόρθωσης η συμπλήρωσης** (άρθρου 145 Κ.Ποιν.Δ.)

6) Ματαιώνει τη λήψη της από οποιονδήποτε τρίτο έχοντα **έννομο συμφέρον** (άρθρο 147 Κ.Ποιν.Δ.)

7) Παραβιάζει τη δημοσιότητα της δίκης, αυτού αφού αυτή αναμφίβολα εκτείνεται και στη δημοσιοποίηση του σκεπτικού της αθωωτικής απόφασης που δεν απαγγέλλεται ποτέ στο ακροατήριο.

8) Παραβιάζει τη δυνατότητα **ελέγχου της αιτιολογίας της δικαστικής απόφασης** τόσο από τον λαό όσο και από τα υπερκείμενα δικαστικά όργανα, αφού ο έλεγχος της αιτιολογίας προϋποθέτει αυτονόητα τη διατύπωση της.

9) Ανάβει **πράσινο φως στη συγκάλυψη των αστυνομικών και κρατικών αυθαιρεσιών** που κατά σύστημα οδηγούν σε αυτεπάγγελτες ποινικές διώξεις και ενισχύει την κρατική καταστολή αφού απαγορεύει στα θύματά της να αποδεικνύουν την αυθαιρεσία της.

10) Ενισχύει την **αδιαφάνεια δικαστικών κρίσεων** και την έλλειψη λογοδοσίας των δικαστών.

11) Οδηγεί σε σπατάλη τα χρήματα που δίνονται από το δημόσιο προϋπολογισμό για την ηχογράφηση και απομαγνητοφώνηση των πρακτικών των ποινικών δικών.
Πρόκειται για ένα δικαίωμα που κατακτήθηκε με πολλούς αγώνες και με πολλά χρόνια καθυστέρηση, από το οποίο θησαυρίζουν οι ιδιωτικές εταιρείες, ενώ δεν προβλέπεται καν η προσθήκη στο κείμενο των πρακτικών των προσώπων που μετέχουν σε κάθε στιχομυθία έτσι ώστε να αναγιγνώσκονται χωρίς αμφιβολίες.

Στο σημείο αυτό να επισημάνουμε ότι λίγους μήνες μετά την έκδοση της παραπάνω υπουργικής απόφασης υλοποιήθηκε επιτέλους στην πράξη η προαναφερόμενη ηχογράφηση και απομαγνητοφώνηση των πρακτικών γενικευμένα στις ποινικές δίκες, αφού θεσπίστηκε

κατ εξουσιοδότηση του άρθρου 143 παρ. 4 Κ.Ποιν.Δ. η υπ. αριθμ. 6916/5.2.2021 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β 490/9.2./2021).

Είναι γνωστό μετά τη θέση αυτής σε εφαρμογή οι γραμματείς της έδρας δεν συντάσσουν πλέον πρακτικά, αλλά απλώς επιμελούνται – και χωρίς φυσικά τεχνική τους ευθύνη – τη λειτουργία του συστήματος ηχογράφησης των συνεδριάσεων και τη λήψη των εγγράφων μετά από μαγνητοφωνημένα κείμενα. Κατά συνέπεια ο κόπος που απομένει για τη διατύπωση των πρακτικών είναι μηδαμινός.

Βέβαια ο κόπος της σύνταξης της σύνταξης του σκεπτικού της απόφασης δεν μετριάζεται. Αυτό όμως αποτελεί υποχρέωση του δικαστή που ανήκει στον σκληρό πυρήνα της δικαιοδοτικής του αποστολής, υπαγορευόμενη και από το άρθρο 369 Κ.Ποιν.Δ, το οποίο μάλιστα υποχρεώνει ασχέτως αν δεν τηρείται στην πράξη τη διατύπωση του σκεπτικού της στο ακροατήριο και προφανώς κατισχύει του άρθρου 142 ακόμα και αν θεωρηθεί ότι η παραπάνω αλληλουχία νομικών κανόνων είναι σύννομη διότι ρυθμιστέα ύλη των άρθρων 141, 142 και 143 Κ.Ποιν.Δ. είναι μόνο τα πρακτικά της δίκης και όχι η σύνταξη του σκεπτικού των αποφάσεων.

Ακόμα και από αυτή την οπτική γωνία, οι παραπάνω Υπουργικές Αποφάσεις και οι προηγηθείσες ως ουσιώδης τύπος τους γνώμες είναι ανίσχυρες διότι εκδίδονται εκτός πλαισίου νομοθετικής εξουσιοδότησης όσον αφορά όσα ρυθμίζουν για την μη καθαρογραφή του σκεπτικού των δικαστικών αποφάσεων και δη των αθωωτικών.

Δεν πρόκειται συνεπώς μόνο για δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία και αδράνεια, όσο πολύτιμος σύμμαχος και αν τους στέκεται, αλλά για πολιτική επιλογή που υλοποιείται μέσα σε ένα ευρύτερο περιβάλλον προσπάθειας περιορισμού δικονομικών και δημοκρατικών δικαιωμάτων. Θέλουν μια δικαιοσύνη που να καταγράφει τις εντολές του κατασταλτικού κράτους, αλλά όχι και τις ήττες του.

Σε μια περίοδο που η λαϊκή απαίτηση για δικαιοσύνη έχει βγάλει στους δρόμους εκατομμύρια ανθρώπων δύο χρόνια μετά το έγκλημα των Τεμπών η ανοχή τέτοιου είδους πρακτικών είναι ανεπίτρεπτη, καθώς η διατήρησή τους εγγυάται αβίαστα την υπεροχή της δημοσιότητας του κατασταλτικού νομικού λόγου απέναντι στον υπερασπιστικό και την κατίσχυση του τεκμηρίου ενοχής απέναντι στο τεκμήριο αθωότητας. Μόνο που ο συσχετισμός των κανόνων δικαίου όπως κατακτήθηκαν από τους λαϊκούς αγώνες είναι αντίστροφος. Το άρθρο 142 παρ. 4 Κ.Ποιν.Δ. πρέπει να καταργηθεί άμεσα και αντί αυτού να προβλεφθεί η ανεξαίρετη υποχρέωση καθαρογραφής όλων των δικαστικών αποφάσεων. Όπως γίνεται χωρίς ποτέ να

τεθεί σε αμφισβήτηση σε όλες τις αστικές και διοικητικές δίκες.

Και μέχρι να γίνει αυτό οι ολομέλειες των δικαστών των δικαστηρίων της χώρας πρέπει να συγκληθούν και να αποφανθούν την αυτεπάγγελτη καθαρογραφή κάθε αθωωτικής απόφασης ανεξαιρέτως και σε όλες τις περιπτώσεις.

Εδώ θα αναμετρηθούν με τη συνέπειά τους και οι θεσμικοί φορείς των δικαστών, δικαστικών υπαλλήλων και δικαστικών υπαλλήλων, καθώς και ο Δ.Σ.Α. (που ήταν απών αν και κλήθηκε σε εκείνη τη συνεδρίαση) και οι δικηγορικοί σύλλογοι της χώρας που τελευταία δείχνουν να αφυπνίζονται ενάντια στον δικαστικό αυταρχισμό και την πειθαρχική απειλή – όπως πάντα – των επιεικών δικαστικών κρίσεων. Αλλά δεν αρκούν οι καταγγελίες όταν δεν συνοδεύονται από διεκδικήσεις που προωθούν στην πράξη και κατοχυρώνουν όσο είναι δυνατό τον περιορισμό του κρατικού και δικαστικού αυταρχισμού.

Αλλιώς γρήγορα θα δουν όλοι αυτοί την έλλειψη εμπιστοσύνης που δίκαια καταγράφεται από τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας στη «δικαιοσύνη», μια δικαιοσύνη που και ακόμα και όταν αθωώνει δείχνει να ντρέπεται που το έκανε και ξεφεύγει από την κατασταλτική της αποστολή, να συμπεριλαμβάνει και τους ίδιους ως μέρος του προβλήματος και όχι ως μέρος της λύσης του.

Αθήνα, 30.3.2025
Κώστας Παπαδάκης